

Брюксел, 30 септември 2025 г.
(OR. en)

13357/25

RECH 413
COMPET 932
IND 379
MI 701

РЕЗУЛТАТИ ОТ РАБОТАТА

От:	Генералния секретариат на Съвета
Дата:	30 септември 2025 г.
До:	Делегациите
№ предх. док.:	12821/25
Относно:	Важната роля на научните изследвания и иновациите за Стратегията на ЕС за стартиращите и разрастващите се предприятия - Заключение на Съвета (одобри на 30 септември 2025 г.)

Приложено се изпращат на делегациите заключенията на Съвета относно *значението на научните изследвания и иновациите за стратегията на ЕС за стартиращи предприятия и разрастване*, одобрени от Съвета на неговото 4119-о заседание, проведено на 30 септември 2025 г.

**ЗАКЛЮЧЕНИЯ НА СЪВЕТА ОТНОСНО ВАЖНАТА РОЛЯ НА НАУЧНИТЕ
ИЗСЛЕДВАНИЯ И ИНОВАЦИИ ЗА СТРАТЕГИЯТА НА ЕС ЗА СТАРТИРАЩИТЕ
И РАЗРАСТВАЩИТЕ СЕ ПРЕДПРИЯТИЯ**

СЪВЕТЪТ НА ЕВРОПЕЙСКИЯ СЪЮЗ,

КАТО ПРИПОМНЯ

- заключенията си от 2 декември 2022 г.¹ относно новата европейска програма за иновации, в които се признава, че иновативните стартиращи предприятия и МСП са ключови участници в трансформацията на европейската икономика, както и необходимостта от подобряване на достъпа до финансиране на разрастването;
- заключенията си от 23 май 2024 г.² относно засилено оползотворяване на знанията като инструмент за устойчива и конкурентна промишленост и за стратегическа автономност в една отворена икономика в Европа;
- своята препоръка относно програмата за политиката за европейското научноизследователско пространство (ЕНП) за периода 2025–2027 г.³, в която се определят действия, свързани със Стратегията за стартиращите и разрастващите се предприятия, например за оползотворяване на знанията, научноизследователски и технологични инфраструктури, устойчивост на научноизследователските кариери, равенство между половете и приобщаване, промишлена трансформация и реформиране на оценяването на научните изследвания;
- заключенията на Европейския съвет от 26 юни 2025 г.⁴, в които се приветства представената от Комисията Стратегия на ЕС за стартиращите и разрастващите се предприятия и се призовава за бързо започване на работата по нейното прилагане.

КАТО ВЗЕМА ПОД ВНИМАНИЕ

- доклада на Лета „Много повече от пазар“ от април 2024 г., в който се подчертава необходимостта от засилване на финансовата подкрепа за стартиращите и разрастващите се предприятия;

¹ Док. 15602/22.

² Док. 10182/24.

³ ОВ С, С/2025/3593, 30.6.2025 г.

⁴ Док. EUCO 12/25.

- доклада на Драги „Бъдещето на европейската конкурентоспособност“ от септември 2024 г., в който се изтъква, че в Европа има много талантиливи изследователи и предприемачи, но липсва динамика за превръщането на новаторските идеи в търговски успехи и е необходимо да се подобрят условията за водещи до пробив иновации в общите ѝ програми за научни изследвания и иновации (НИИ);
- доклада на Ейтор „Съгласуване, действие, ускоряване“ от октомври 2024 г., в който се призовава за повишаване на конкурентоспособността на Европа в световен мащаб чрез насърчаване на значимите научни изследвания, иновациите и разрастващите се предприятия и чрез предотвратяване на изтичането на предприемачески мозъци и пропуснатите възможности за местната европейска екосистема;
- резултатите от междинната оценка на „Хоризонт Европа“⁵, според които въпреки че МСП получават 20 % от общото финансиране, трайният недостиг на финансиране във фазата на разрастване продължава да бъде предизвикателство наред с оползотворяването на знанията.

АМБИЦИОЗНА ЕКОСИСТЕМА ЗА СТАРТИРАЩИТЕ И РАЗРАСТВАЩИТЕ СЕ ПРЕДПРИЯТИЯ В ЕВРОПА

1. ПРИВЕТСТВА Стратегията за стартиращите и разрастващите се предприятия като важен етап от укрепването на европейската конкурентоспособност и стимулирането на иновациите. ПОДЧЕРТАВА спешната необходимост от съгласувани и смели действия за преодоляване на изоставането в областта на иновациите спрямо световните конкуренти и в рамките на Съюза, за да се постигнат трайно високо ниво на благосъстояние, икономическа сигурност и стратегическа автономност, като същевременно се запази отворената икономика в Съюза. ПРИПОМНЯ сложната динамика на екосистемите за иновации, поради която са необходими множество участници по веригата за създаване на стойност и добре функциониращи канали за обратна връзка от новаторите към научните изследвания. ИЗТЪКВА, че постигането на напредък по отношение на структурните политики на ЕНП и действията в рамките на ЕНП може да допринесе значително за изпълнението на целите на Стратегията за стартиращите и разрастващите се предприятия.
2. НАСЪРЧАВА Комисията, в сътрудничество с държавите членки, бързо да предложи опростени и практически определения за стартиращи предприятия, разрастващи се предприятия, дружества със средна пазарна капитализация, иновативни дружества и предприятия в затруднено положение. ОТЧИТА значението на бъдещите определения за целите на регулирането и финансирането. ПРИПОМНЯ амбициите на Комисията да намали бюрокрацията в регламентите и изискванията за докладване, да опрости практическото им прилагане и да намали административната и икономическата тежест в полза на заинтересованите страни, по-специално МСП.

⁵ Док. 8526/25.

3. ОТЧИТА важността на подход, обхващащ всички нива на управление, за подкрепа, привличане и задържане на стартиращите и разрастващите се предприятия в Европа и за изпълнението на стратегията. ПРИЗНАВА, че много от действията, посочени в стратегията, излизат извън обхвата на НИИ и ще бъдат доразвити чрез други актове, както беше предложено от Комисията. Поради това тези заключения се съсредоточават върху дейностите, свързани с НИИ, за да се обърне дължимото внимание на значението на този сегмент от веригата за създаване на стойност за изпълнението на стратегията.

СЪЗДАВАНЕ НА УСЛОВИЯ ЗА ИЗГРАЖДАНЕТО НА СТАБИЛНА ОСНОВА ЗА НИИ

4. ПОДЧЕРТАВА, че е важно програмите, стратегиите и разпоредбите за финансиране да бъдат предвидими и съгласувани, за да се осигури надеждна среда за стартиращите и разрастващите се предприятия и инвеститорите, което ще улесни дългосрочното планиране. ИЗТЪКВА необходимостта от стимулиране на предприемачеството и желанието за поемане на рискове, включително правото на неуспех и на възобновяване на дейността след неуспех. НАСЪРЧАВА стартиращите предприятия да преследват амбиции за растеж и ПРИЗОВАВА Съюза и държавите членки да осигурят подходящи рамкови условия.
5. ПРИЗНАВА, че силните екосистеми за научни изследвания и иновации, създадени от висши учебни заведения и научноизследователски организации, играят важна роля в подкрепа на създаването и растежа на стартиращи и разрастващи се предприятия, предоставяйки достъп до таланти, основни инфраструктури и свързани услуги. ПОДЧЕРТАВА, че тези екосистеми са от жизненоважно значение за запазването, стабилизирането и разрастването на академични спин-оф предприятия и стартиращи предприятия, по-специално дълбокотехнологични дружества, в Съюза. Дългосрочното сътрудничество между висши учебни заведения и научноизследователски организации и промишлеността в такива екосистеми дава възможност за оползотворяване и трансфер на знанията. НАСЪРЧАВА, наред с другото, алиансите на европейските университети да засилят дейностите си, свързани с оползотворяване на иновациите и знанията.

6. **ОСЪЗНАВА**, че прилагането на действащите правила за държавна помощ създава предизвикателства пред висшите учебни заведения и научноизследователските организации при подкрепата за стартиращите предприятия, които се създават в рамките на техните екосистеми, особено при предоставянето на достъп до услуги и инфраструктура или при прехвърлянето на права върху интелектуална собственост на тези стартиращи предприятия. **ПРЕПОРЪЧВА** на Комисията и държавите членки да потърсят решения в рамките на настоящата регулаторна рамка. **ПРИВЕТСТВА** предоставянето на допълнителни насоки от Комисията за държавите членки относно прилагането на правилата за държавна помощ и **СЧИТА**, че такива насоки са необходими за прилагането на настоящите правила за държавна помощ, свързани с висшите учебни заведения и научноизследователските организации.
7. **ПОТВЪРЖДАВА** централната роля на висшите учебни заведения и научноизследователските организации за провеждането на върхови научни изследвания и предоставянето на образование на световно равнище, като същевременно се стимулират иновациите чрез подкрепа за трансфера на знания и технологии и предприемачеството. **ПОДЧЕРТАВА** ролята на добре обезпечените с ресурси служби за трансфер на знания и технологии за насърчаване и подпомагане на сътрудничеството между висши учебни заведения и научноизследователски организации и предприятия, както и за превръщане на научните изследвания в готови за пазара иновации и прехвърлянето им в спин-оф предприятия. **ОТЧИТА** намеренията на Комисията за разработване на подробен план по отношение на лицензирането, поделянето на авторските и лицензионните възнаграждения и приходите, както и дяловото участие за висшите учебни заведения и научноизследователските организации и техните инвеститори при търговската реализация на продукти на интелектуалната собственост и създаването на спин-оф дружества. **ПРИКАНВА** Комисията да набележи начини за засилване на използването в Съюза на резултатите от научни изследвания, финансирани по програми на ЕС.

НАСЪРЧАВАНЕ, ПРИВЛИЧАНЕ И ЗАДЪРЖАНЕ НА ТАЛАНТИ И УМЕНИЯ

8. ПРИВЕТСТВА силния акцент, който стратегията поставя върху талантите и уменията, и ОТЧИТА, че за съществуването на стабилна екосистема за стартиращите и разрастващите се предприятия е необходима висококвалифицирана работна сила в области като науката, технологиите и инженерството, както и правен, търговски и финансов експертен опит. НАСЪРЧАВА държавите членки и регионите да подкрепят висшите учебни заведения и научноизследователските организации за укрепване на иновационните и предприемаческите умения в контекста на учебните програми и програмите за обучение, като същевременно зачитат академичната свобода, институционалната автономност и националните правомощия. Преодоляването на неравнопоставеността между половете е от съществено значение като въпрос на социална справедливост и стратегическа инвестиция в конкурентоспособността и производителността на Съюза. ПОДЧЕРТАВА, че е важно да се постигне напредък в областта на равенството между половете и насърчаването на участието, предприемачеството и лидерството на жените в иновациите и стартиращите предприятия. Иновационните и предприемачески умения са важни не само за студентите и академичния персонал, но и за работещите в администрацията, които отговарят за подпомагането на научните изследвания и иновациите и за трансфера и оползотворяването на знания във висшите учебни заведения и научноизследователските организации. ПОДЧЕРТАВА необходимостта от изграждане на капацитет, обмен на опит и споделяне на добри практики. ОТБЕЛЯЗВА, че транснационалните мрежи на висшите учебни заведения и научноизследователските организации могат да играят ключова роля за постигането на тези цели. ПРИЗНАВА ролята на Европейския институт за иновации и технологии (EIT) в този контекст.

9. ПРИПОМНЯ, че предизвикателството се състои не само в привличането на таланти в Съюза, но и в тяхното насърчаване и задържане. ПРИВЕТСТВА инициативата на Комисията „Изберете Европа“ и НАСЪРЧАВА Комисията да използва съществуващите програми и инструменти, като „Еразъм+“, Европейския научноизследователски съвет (ЕНС), действията „Мария Склодовска-Кюри“ и EURAXESS, за да допълва националните и регионалните правомощия и инициативи. ИЗТЪКВА, че изследователите от държави извън ЕС, работещи към висши учебни заведения или научноизследователски организации, следва също да могат да преминат към функции, свързани с предприемачество, или към работа в стартиращи или разрастващи се предприятия или по-големи отрасли, които се нуждаят от експертния им опит. ИЗРАЗЯВА СЪГЛАСИЕ, че е необходимо в хода на кариерата си изследователите да получават възнаграждение не само за броя и въздействието на публикациите си, но и за научната стойност на своите усилия за трансфер и оползотворяване на знания, комерсиализиране на постигнатите от тях резултати и участие в диалог за обмен на знания със създателите на политики и гражданите. ОТЧИТА важността на текущата работа в контекста на инициативата „Коалиция за усъвършенстване на оценяването на научните изследвания“ (CoARA). ПОДЧЕРТАВА, че тези усилия следва да се полагат в съответствие с подходящи гаранции за сигурността на научните изследвания⁶. НАСЪРЧАВА Комисията да използва съществуващите стимули за възнаграждение на изследователите в обявения план на рамка за академично кариерно развитие, при условие че планът се прилага на доброволна основа.

ДОСТЪП ДО ИНФРАСТРУКТУРИ И ИЗГРАЖДАНЕ НА МРЕЖИ ОТ ЕКОСИСТЕМИ

10. ОТНОВО ИЗТЪКВА значението на най-съвременните, видимите и лесно достъпните научноизследователски и технологични инфраструктури за една добре функционираща и конкурентоспособна екосистема за НИИ в Съюза. ИЗИСКВА от Комисията да използва текущото картографиране на инфраструктурите по най-добрия начин и да публикува резултатите на лесна за ползване платформа, която се актуализира редовно. ПРИВЕТСТВА предложената Харта за достъп на индустриалните потребители, за да се улесни подпомагането от Съюза и държавите членки на стартиращите и разрастващите се предприятия при техния достъп до нужните регионални, национални или трансгранични инфраструктури и свързаните с тях услуги. ПРИЗОВАВА Комисията да предложи начин, по който хартата за достъп да се прилага на равнището на Съюза и на национално и регионално равнище.

⁶ ОВ С, С/2024/3510, 30.5.2024 г.

11. ПРИВЕТСТВА идеята за засилване на създаването на мрежи и сътрудничеството между европейските центрове за стартиращи и разрастващи се предприятия въз основа на съществуващите инициативи, като например алиансите на европейските университети, Rise Europe, Startup Europe и Алианса на нациите за политики за стартиращите предприятия в Европа (ESNA). ПРИЗНАВА, че за насърчаването и поддържането на тези центрове са необходими приоритизиране и ангажираност на национално, регионално и местно равнище, и ПРИПОМНЯ необходимостта от свързване на регионалните долини за иновации в целия ЕС, както е посочено в Новата европейска програма за иновации. ИЗТЪКВА важния принос на частното и публичното финансиране за постигане на целта от 3 % от БВП за научноизследователска и развойна дейност и НАСЪРЧАВА по-голяма част от промишлеността да се ангажира със стартиращи и разрастващи се предприятия и да установи стопански отношения, за да бъдат задържани направените на местно равнище иновации.
12. НАСЪРЧАВА Комисията да използва цифровите технологии за укрепване на взаимосвързаността на центровете в целия Съюз. ПРЕДЛАГА мрежа от центрове да се ангажира със следните дейности за споделяне на най-добри практики с цел хармонизиране на подкрепата за стартиращите и разрастващите се предприятия в Съюза: развиване на екосистеми за стартиращите и разрастващите се предприятия, сътрудничество и отворени иновации между висшите учебни заведения и научноизследователските организации и стартиращите предприятия, разрастващите се предприятия и по-големите дружества, принципи за управление на данни FAIR, управление на стартово финансиране, достъп и координация на системите за финансиране на равнището на Съюза, на национално, регионално и местно равнище и подобряване на достъпа до финансиране, включително рисковото финансиране. Чрез мрежа следва допълнително да се насърчава възприемането на Хартата за достъп на индустриалните потребители и да се предоставят консултации относно достъпа до научноизследователски и технологични инфраструктури, управлението на правата върху интелектуалната собственост и приложимите правила за държавна помощ. ПОДЧЕРТАВА, че е важно също така да се предоставя целенасочена подкрепа на МСП за тяхната интернационализация и достъп до световните пазари, както се вижда от мрежата EUREKA.

13. ПРИЗНАВА важността на регулаторните лаборатории за улесняване на навлизането на иновациите на пазара чрез подпомагане на иновативните стартиращи и разрастващи се предприятия при разработването и изпитването на нови идеи, оценяването на съответствието на новите технологии, продукти и решения с регулаторните изисквания, подобряването на ученето в областта на регулирането и издаването на препоръки за преодоляване на регулаторните пречки. НАСЪРЧАВА създаването на ясни, ефикасни и небюрокралични правила за регулаторните лаборатории, включително тези в целия Съюз, в съответствие с действащите инструменти и стандарти, като например ПИС и опазването на околната среда, в предстоящото предложение за европейски акт в областта на иновациите. ПРЕПОРЪЧВА на Комисията да разработи стабилна методика и процеси за бързото и ефективно прилагане на регулаторните лаборатории.

ПРЕОДОЛЯВАНЕ НА НЕДОСТИГА НА ФИНАНСИ ВЪВ ВЕРИГАТА ЗА СЪЗДАВАНЕ НА СТОЙНОСТ

14. ПРИЗНАВА ролята на Европейския съвет по иновациите (ЕСИ) за подпомагане на иновативните европейски стартиращи и разрастващи се предприятия и ПРИВЕТСТВА обявеното опростяване на неговите правила, и ОТБЕЛЯЗВА намерението на Комисията да почерпи вдъхновение от практики като тези на Агенцията за авангардни научноизследователски проекти (ARPA). ИЗРАЗЯВА СЪГЛАСИЕ, че недостигът на финансиране за разрастване следва да бъде намален възможно най-бързо. ВЗЕМА ПОД ВНИМАНИЕ обосновката за създаване на фонд за разрастване на Европа като част от Фонда на ЕСИ и в сътрудничество с частния сектор, което ще спомогне за преодоляване на недостига на финансиране за разрастващите се предприятия в областта на дълбоките технологии. ПРИКАНВА Комисията да предостави повече информация относно фонда за разрастване на Европа и да определи недвусмислено мястото му в общата картина на финансирането и с полезни взаимодействия с други инструменти на Съюза, по-специално InvestEU, и с национални и регионални инструменти. ПРИЗОВАВА Комисията бързо да предложи структура на управление и източници на финансиране на фонда за разрастване на Европа, както и стратегическите сектори, които да бъдат подкрепени в рамките на настоящата многогодишна финансова рамка (МФР), без да се засягат преговорите по МФР за периода след 2027 г.
15. ПРИЗНАВА, че в съответствие с принципа на субсидиарност първоначалното финансиране, насочено към ранните етапи от оформянето на идеята до създаването на стартиращото предприятие, следва да бъде осигурено на национално/регионално/институционално равнище. ПРИКАНВА Комисията, държавите членки и регионалните органи да проучат възможностите за полезни взаимодействия със съответни мерки на политиката на сближаване.

16. ПРИКАНВА Комисията да опрости общата картина на инструментите за финансиране и платформите за услуги за стартиращите и разрастващите се предприятия, както и картината на инструментите за мобилност за студенти, изследователи, предприемачи и работници в рамките на настоящата МФР. ПРИКАНВА Комисията да създаде платформа за „обслужване на едно гише“, чрез която бенефициерите да намират, сравняват и имат достъп до най-добрия вариант по ефективен от гледна точка на ресурсите начин. Информацията за националните програми и изискванията за достъп до тях, както и информацията за ресурсите, включително рисков капитал и други частни инвестиции за стартиращи и разрастващи се предприятия, също следва, доколкото е възможно, да бъде интегрирана. ИЗТЪКВА, че координацията със съответните заинтересовани страни е от ключово значение за избягване на дублирането. ПРЕПОРЪЧВА на Комисията да обмисли въвеждането на доказване на концепцията или доказване на пазарните възможности за всички финансирани от Съюза проекти за НИИ, а не само в рамките на ЕНС и ЕСИ. НАСЪРЧАВА Комисията да намери нови методи за повишаване на осведомеността и насърчаване на използването на иновативни технологии в публичния и частния сектор. ЗАСТЪПВА СЕ за по-активното използване на обществени поръчки за продукти в предпазарен стадий, за да се създадат интерфейси между новаторите и възложителите в публичния и частния сектор.

АКТИВНО ИЗПЪЛНЕНИЕ

17. ПРИЗОВАВА Комисията, в сътрудничество с държавите членки, да набележи нововъзникващи тенденции, революционни технологии и случаи на неефективност на пазара в рамките на програмите на Съюза и националните и регионалните програми и да разпространи резултатите в тези програми. НАСЪРЧАВА Комисията и държавите членки да започнат тесен диалог относно бъдещите стратегически приоритетни области за програмиране въз основа на получените констатации.
18. ПРИВЕТСТВА обявения Европейски индекс на стартиращите и разрастващите се предприятия и набора от ключови показатели за ефективност (КПЕ) и ПРЕДЛАГА да се проучат полезни взаимодействия с рамката за мониторинг на ЕНП и други съответни инструменти. ПРИКАНВА Комисията да включи стратегически секторни разбивки за КПЕ, както и показатели, отразяващи приноса на висшите учебни заведения и научноизследователските организации. ПОДЧЕРТАВА, че е важно данните да бъдат налични и отворени и да има ясни методики за събирането им. ИЗИСКВА да се прилага корекционен коефициент въз основа на числеността на населението, което ще доведе до оптимални сравнения между държавите.

19. ОТПРАВЯ ИСКАНЕ към Комисията редовно да докладва на държавите членки за изпълнението на стратегията и ПРИКАНВА Комисията и държавите членки да създадат подходящ механизъм за координация и мониторинг на Стратегията за стартиращите и разрастващите се предприятия, като се вземат предвид съществуващите форуми, например форумът на ЕСИ, и с цел облекчаване на тежестта на докладването.
-